

Lesnická
a dřevařská
fakulta

15. 9. 2012, Brno

Připravil: Ing. Vlastimil Vala, CSc.

Lesnická politika

Inovace předmětu
ZS 2012/2013

Mendelova
univerzita
v Brně

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a Státním rozpočtem ČR InoBio –
CZ.1.07/2.2.00/28.0018

Cíl a zaměření studia:

- Naučit se komplexně a v souvislostech posuzovat lesnickou činnost a to nejenom v rámci svého oboru ale i ve vzájemném vztahu k ostatním oborům lidské činnosti.
- Naučit se zaujmout názor na lesnické problémy, tento názor umět zdůvodnit, umět ho vysvětlit, prezentovat a obhajovat.
- V tomto smyslu jde o předmět, který završuje dosavadní vědní discipliny studované na LDF MENDELU.

Forma výuky:

Denní studium :

- Přednášky - orientace v problematice a literatuře
- Cvičení
Formou prezentace názorového stanoviska studentů k aktuálnímu lesnickému tématu a řízená diskuse dle podrobného zadání
- Samostudium
- Seminární práce

Forma výuky:

Kombinované studium :

- Konzultace která bude mít dvě části
  - Přednášky -orientace v problematice a literatuře
  - Prezentace názorového stanoviska studentů k aktuálnímu lesnickému tématu a řízené diskuse dle podrobného zadání
- Seminární práce
- Samostudium

Zápočet

- Účast na cvičeních (80%)- denní studium
  - Účast na konzultacích (80%)-kombinovaná forma
  - Znalost aktuálních témat prezentovaných v Lesnické práci č. 1/2012 až 11/2012
  - Seminární práce:
    - Lesnické, ekonomické, politické, společenské, vědecké a kulturní aspekty a souvislosti mnou zpracovávaného tématu diplomové práce**
    - „Název diplomové práce“**
- Podrobné zadání a požadavky na práci jsou uvedeny samostatně

Zkouška

- Podmínkou zápočet
- Otázky :
  - Z přednášené látky
  - K tématu seminární práce
  - K aktuálním lesnickým tématům z LP

- **Doporučené studijní zdroje:**

- Materiály na přednáškách a cvičeníh.

- <http://uldep.lfd.mendelu.cz/cz>

- <http://www.uhul.cz/>

- <http://www.uhul.cz/legislativa/>

- <http://eagri.cz/public/web/mze/>

- http://www.vulhm.cz/index.php?p=lesnicka_politika_sluzby1&site=default

- Oliva, J.: Lesnická politika. ČZU v Praze, Praha, 2005. 161 s. ISBN 80-213-1385-4.

- Příp.: http://www.pohoda.joste.cz/ii/les_politika/stud_mat/index.html

Ing. Vlastimil Vala, CSc.

přednášející

cvičící

zkoušející

Základní pojmy

- S politikou se setkáváme všude, politika nás doprovází všude, každý tento termín zná, každý ho slyšel. Každý například ví co jsou to politické strany a jejich politické cíle. Je tu politika ve smyslu mocenského boje. Každý určitě slyšel například o politice státu o politice životního prostředí, zdravotní politice, zemědělské politice aj. Pokud se nad těmito politikami zamyslíme můžeme dojít k závěru, že politika je vždy vytýčení nějakých cílů včetně návodu jak těchto cílů dosáhnout.

Základní pojmy

- Nepochybně klíčovým momentem v daném procesu je vytýčení cíle, tzn. kam chceme směřovat oblasti společenského dění, hospodářského vývoje, a tedy i lesnictví jako oboru lidské činnosti, jejímž předmětem je přisvojování si lesa- přírodního zdroje.
- Žádná z lidských činností není osamocená, proto také politiky těchto činností se vzájemně ovlivňují, dochází ke střetům a řešení konfliktů v uvnitř dílčích politik a mezi sebou navzájem.

Základní pojmy

Nejde tu jenom o cíle, ale také o daleko složitější úkol, jak s ostatními účastníky najít společnou platformu a sladit cíle všech.

Příklad nesladěných cílů:

Cíl zdravotní politiky-přimět lidi, aby přestali kouřit

Cíl zemědělské-politiky-podporovat farmáře v pěstování tabáku

Cíl rozpočtové politiky státu-snížit výdaje na zdravotnictví a zvýšit příjmy z daně tabákových výrobků

Každý student řekne nějaký rozpor cílů v lesnictví

Základní pojmy

Politologie

složeno z řeckého polis - obec, stát, polites – občan a logos - slovo, výklad. Politologie je společenská věda o politice a politické teorii. Politologie se zabývá popisem a hodnocením politických jevů, jako je např. fungování státu, politického systému, vládních a mocenských organizací a autorit, politické ideologie, význam a chování veřejnosti ve vztahu k politice, nakonec také mezinárodní a globální vztahy. Hlavním předmětem politologie je politická moc a její praktické uplatňování.

Základní pojmy

Politika

České slovo politika má několik významů, je ekvivalentem tří anglických termínů, které však operují na různé rovině obecnosti.

- politics
- polity
- policy

Základní pojmy

Polity

politika ve významu anglického "polity" představuje strukturálně-funkční rámec politického procesu a politických aktivit, tento význam je blízký politickému systému společnosti, můžeme si pod ním představit například státní zřízení, ústavu, volební systém a stranický systém apod.

Základní pojmy

Politics

politika ve významu anglického "politics" představuje politický proces střetávání zájmů, arény, v nichž se pohybují a vyjednávají politici do politiky s tímto významem tedy patří konkrétní političtí aktéři, jako jsou politická strana politické strany a politici

Základní pojmy

Policy

politika ve významu anglického "policy" je programem, opatřením, krokem či záměrem, není spojená s aktéry, ale s tématy např. sociální politika, vzdělávací politika, rozvojová politika atd.. Nositelem politiky ve významu policy nemusí být jen političtí představitelé, ale v zásadě kdokoliv (mzdová politika firmy, protidrogová politika školy).

NLP

Národní lesnický program

Základní pojmy

Politika

z řeckého *polis* - město, *politiké techné* - správa obce- je mnohoznačný pojem obvykle označující proces a metodu rozhodování určité skupiny lidí s pluralitními zájmy a názory. Věda zabývající se politikou se nazývá politologie. Politika je sférou, v níž je přítomné neustálé napětí mezi „vládnoucí“ (politika shora) a „emancipační“ (politika zdola) politikou. Politiku lze chápat také jako boj o společenské uspořádání.

Základní pojmy

Politika

V přeneseném smyslu znamená politika chování a jednání jednotlivce nebo skupiny nebo nasazení prostředků ať legitimních nebo ne k dosažení určitého cíle

Veřejné politiky

- Veřejnými politikami rozumíme výstupy politického procesu tedy politická opatření a jejich implementaci. Proto abychom mohli něco označit za veřejnou politiku, musí být přijato formální a politicky legitimní rozhodnutí. Přesněji řečeno,

politika JE :

POLITIKA:

- Je výsledkem jednání státních orgánů, které k němu mají legislativní, politické a finanční oprávnění. Z toho plyne také to, že jakákoli politika, její tvorba a implementace není nikdy věcí jedné instituce, ale často řady veřejných (i soukromých) institucí.
- Reaguje na konkrétní potřeby nebo problémy společnosti nebo skupin které ji tvoří. Tyto potřeby artikuluje a agreguje různé političtí aktéři.
- Snaží se o dosažení souboru cílů, které představují pokus o řešení konkrétního společenského problému. Tyto cíle jsou diktovány potřebami, které má politika řešit.
- Není obvykle tvořena jedním rozhodnutím nebo událostí, ale je výsledkem řady rozhodnutí. Tato rozhodnutí jsou v budoucnu revidovatelná.
- Obsahuje specifikaci důvodů, proč byla přijata.

POLITICKÝ CYKLUS:

1. Iniclace – zjištění a rozpoznání témat a problému které se mají řešit a reakce na něj, vyslovení problému tak aby se stal politickým tématem
2. Estimace - vytýčení konkrétních dílčích cílů
3. Selekcce –legitimace -alokace zdrojů a výběr konečných řešení
4. Implementace - převedení do praktické podoby včetně právního posouzení- např. návrh zákona, programu osvětové činnosti
5. Evaluace-zhodnocení důsledku zavedení dané úpravy do praktického života
6. Zpětná vazba (terminace)- hodnotí se dosažené výsledky a to poskytuje motivy k další politické aktivitě- iniciaci dalších témat a problémů.

AKTÉŘI POLITIKY

- Politické strany
- InSTITUTE státní moci (státní správa)
- Zájmové a nátlakové skupiny
- Média
- Ostatní aktéři- skupiny expertů, privátní podniky, vlastníci přírodních zdrojů

POLITICKÉ STRANY

Agregují společenské zájmy a artikulují je a předkládají do politického systému.

Strany které uspějí ve volební soutěži představují zdroj programových prohlášení vlády, které vymezují základní tvar jednotlivých veřejných politik

Instituce státní moci (státní správy)

- **Zákonodárná moc (legislativa)**
vydává zákony, je tvořena parlamentem (poslanecká sněmovna a senát)
- **Výkonná moc (exekutiva)**
je tvořena vládou, prezidentem a státním zastupitelstvím, vláda se skládá z premiéra a ministrů kteří řídí ministerstva
- **Soudní moc (jurisdikce)**
kontroluje dodržování zákonů, je tvořena soustavou soudů a ústavním soudem

Zájmové a nátlakové skupiny

Rozlišujeme dva typy

- Zájmové skupiny
- Nátlakové skupiny

Pro obě je společné, že působí na bázi občanské společnosti ale odmítají převzít politickou odpovědnost.

Čím se od sebe liší?

Čím se od sebe liší

- **Zájmové skupiny**

Prezentují především zájmy ekonomické a jde o skupiny orientované na obhajobu zájmů zaměstnanců, zaměstnavatelů, profesí-lékařů, architektů aj.. SVOL. Nejdůležitější jsou odbory.

- **Nátlakové skupiny**

Prezentují především zájmy ideologické, skupiny mají ideu a zaměřují se např. na ochranu životního prostředí, diskriminaci lidí aj., prosazují především zájem určitých sociálních skupin na úkor jiných

Čím se od sebe liší

Někdy nelze jednoznačně určit, zda jde zájmovou či nátlakovou skupinu- to závisí na momentální situaci. Skupiny existují legálně ale i nelegálně. Z hlediska veřejného mínění mohou být legitimní a nelegitimní.

Činnost skupin může mít pozitivní efekty např. upozorněním na nepříznivé a nežádoucí jevy a opačně může docházet k prosazování úzkých skupinových zájmů na úkor rovnováhy ve společnosti, může docházet k prosazení zájmů mimo kontrolu veřejnosti.

Metody nátlaku

- Demontrace
  - mítink, pochod
  - Blokáda
- Stávka
- Předání informací – petice
- Sponzorování, dary
- Hladovka, sebeobětování, lidské štíty
- Korupce, vydírání

Masová média- aktér politiky

- Média mohou být využívána k těmto cílům
  - mocenským a vlivovým (media nevolená vláda)
  - informačním
  - výchovně vzdělávacím
  - zábavným

Masová média- aktér politiky

Dva názory na roli médií

- **Konkurenční model- ideální stav**
  - Konkurence vytváří svobodný komunikační prostor, média jsou hlídacím psem, kontrolní funkce, pracovníci médií reprezentují veřejný zájem, mohou iniciovat řešení žádoucích problémů
- **Model dominance**
  - Média udržují stávající stav, vládnoucím skupinám umožňují kontrolovat a řídit společnost, regulace, mohou oddálit řešení žádoucích problémů

Publik relations v politice

Slouží k získání žádoucí publicity a k ovlivňování veřejného mínění

- Tiskové zprávy a konference
- Setkání s politiky
- Umělé vyvolání dojmu reakce veřejnosti
- Propaganda

Základní pojmy

Environmentalistika

je obor, který využívá poznatků různých vědních oborů ekologie, chemie, fyziky, ekonomie a zkoumá vzájemné působení člověka a ekosystémů, zabývá se tedy i prevencí znečišťování životního prostředí, nápravou vzniklých škod a nežádoucích zásahů. Environmentalistika zahrnuje také ochranu přírody, monitoring složek životního prostředí, využívání přírodních zdrojů, nakládání s energiemi, péče o zdraví lidské populace apod

Základní pojmy

Environmentalismus (ideologie)

(z anglického *environment* = prostředí) se zabývá vztahy mezi přírodou a společností. Usiluje o změnu společenských, ekonomických a politických mechanismů, které brání snahám o ochranu životního prostředí. Ideově zastřešuje řadu protestních ekologických hnutí. Svým objektem je blízký vědnímu oboru environmentalistika

Základní pojmy

Skupiny environmentalismu- příklady

Radikální environmentalismus

do nějž patří ekoterorismus, ekoanarchismus a ostatní „antisystémové“ proudy,

Umírněný environmentalismus

který se dá rozčlenit na nátlaková hnutí a participující skupiny.

Základní pojmy

Klady environmentalismu

- **Snaha uchránit přírodní zdroje pro budoucí generace**
- **Zabývá se zlepšením podmínek životního prostředí**
- **Plní tak kontrolní a regulační funkci**

Zápory environmentalismu

Politiky environmentalismu bývají nákladově náročné a ne vždy lze prokázat účelnost takto vynaložených prostředků

Základní pojmy

Přírodní zdroje

- statky
- přírodní procesy
- ostatní přírodní podmínky.

Základní pojmy

Statky

člověk odebírá z přírody a přetváří je v různé produkty. Mohou z nich být získávány suroviny, paliva, energie nebo mohou být bezprostředně využívány jako spotřební předměty (jako např. pitná voda)

Základní pojmy

Přírodní procesy

síly přírody, které společnost využívá jak ve výrobním procesu, tak i v nevýrobní sféře (např. sluneční záření, energie vodních toků, větrná energie, apod.)

Základní pojmy

Ostatní přírodní podmínky

sem patří například klimatické, tepelné, srážkové poměry, vegetace aj.

Základní pojmy

Z hlediska reprodukovatelnosti dělíme přírodní zdroje na:

- **obnovitelné**
- **neobnovitelné (vyčerpatelné)**

Základní pojmy

Obnovitelné

jsou ty zdroje, které umožňují určitou míru využívání, aniž se likviduje jejich zásoba. K jejich reprodukci přitom může docházet pouze působením přírodních procesů (např. reprodukce ryb v mořích a oceánech) nebo lze k jejich reprodukci přispívat vynakládáním práce a kapitálu (chov ryb v rybnících, řekách a jezerech).

Základní pojmy

Neobnovitelné

jsou ty zdroje, které mají svůj kvantitativní limit. Jejich reprodukce je vzhledem k omezené časové dimenzi jednoho lidského života téměř nulová. Typickým příkladem jsou přírodní zdroje nerostného původu (např. ložisko hospodářsky využitelného nerostu - zlata, stříbra, mědi aj.).

Základní pojmy

LES

**obnovitelný přírodní zdroj
(podmíněně obnovitelný)**

Základní pojmy

Lesnictví- příklad definice

je obor lidské činnosti, který se zabývá udržením a zvelebením lesů a plným využitím jejich užitků ve prospěch vlastníků i společnosti .

Hlavním?cílem lesnictví je **produkce dříví**, jako důležité obnovitelné suroviny, ;prostřednictvím trvale udržitelného hospodaření v lese. Při tomto hospodaření les **zároveň** poskytuje významné kladné **externality**.

Základní pojmy

Externality

představují takový (přímý) vztah mezi dvěma a více ekonomickými subjekty, kdy jeden subjekt svou výrobní činností ovlivňuje určitým způsobem výrobu či spotřebu (výrobní či spotřební funkci) jiného či jiných subjektů. Typické je, že tato ovlivnění představují vedlejší, nezamýšlený efekt dané činnosti a jde o jednosměrný, neekvivalentní vztah neprocházející trhem."[\[1\]](#)

-

Základní pojmy

Klasifikace externalit

- **pozitivní externality** (pozitivní hodnocení) - člověk si nemůže přisvojit veškeré výnosy ze své činnosti nebo ze svého majetku a zároveň si tuto část výnosů přisvojují jiní;
- **negativní externality** (negativní hodnocení) - člověk nenese plně všechny náklady své činnosti a zároveň část těchto nákladů přenáší na jiné.

Základní pojmy

- **Příklad pozitivní externality**
- Majitel lesa má výnosy z těžby a prodeje dřeva. Jeho les také působí na kvalitu spodní vody . To oceňují obyvatelé blízkých obcí - kdyby nebylo blízkého lesa, voda v jejich studních by byla mnohem horší. Les tedy poskytuje nejen výnosy z těžby dřeva, ale také výnosy v podobě lepší vody. Pokud majitel lesa nemůže přinutit ani přesvědčit obyvatele okolních obcí, aby mu zaplatili za to, že jim jeho les přináší užitek, pak není schopen získávat plné výnosy z lesa - část těchto výnosů si přisvojují jiní."

Základní pojmy

Příklad negativní externality

Elektrárna spalováním uhlí produkuje emise, které poškozují blízké lesy. Majitelům tak vznikají škody. Pokud elektrárna tyto škody nehradí, nenese veškeré náklady na výrobu elektřiny. Nese pouze část nákladů - náklady na nákup uhlí, na mzdy svých zaměstnanců, na pořízení a údržbu elektrárenských kapacit. Jenže její výroba elektřiny vyvolává i další náklady - náklady na obnovu poškozených lesů. Tyto náklady však nesou vlastníci lesů. Elektrárna tedy přenáší část svých nákladů na někoho jiného."^[3]

Základní pojmy

Internalizace externalit

Internalizace externalit znamená přenesení externích nákladů zpět na jejich původce. Ten tedy platí veškeré náklady spojené se svou činností, což vede k odstranění neefektivity, kterou externality přinášejí

Základní pojmy

Internalizace externalit

Sem patří různé platby do veřejných fondů/rozpočtů, například poplatky a daně za znečištění, pokuty atd. Platby soukromým subjektům, jako například kompenzace za působenou škodu jako výsledek dobrovolného vyjednávání mezi tím, kdo poškozuje a tím, kdo je poškozován, placené náhrady za způsobené škody zpravidla na základě soudního rozhodnutí, platby pojišťovněm za pojištění odpovědnosti za škody ze znehodnocování životního prostředí, platby za nákup obchodovatelných práv za znečištění apod.

Základní pojmy

Obvykle uváděné kladné externality lesnictví

(mimoprodukční funkce poskytované hospodářskými lesy)

- *Vodohospodářská funkce*
- *Půdoochranná funkce*
- *Klimatická funkce*
- *Rekreační funkce* - les je prostor významný pro rekreaci
- *Funkce "rezervoáru" biodiverzity*
- *Krajinotvorná funkce* - les je důležitý krajinný a estetický prvek

Základní pojmy

Vodohospodářská funkce

lesy rostoucí v povodí vodních toků zlepšují vyrovnanost průtoků, tlumí extrémny a mají vliv i na kvalitu vody

Základní pojmy

Půdoochranná funkce

les je účinná ochrana půdy před erozí

Základní pojmy

Klimatická funkce

Lesy tlumí klimatické extrémny, vytvářejí specifické porostní mikroklima nutné pro existenci četných lesních rostlin a živočichů. Lesní dřeviny i ostatní rostliny spotřebovávají významné množství oxidu uhličitého který dočasně vážou ve své biomase. V případě, že roste zásoba biomasy (dříví) na jednotce plochy snižuje les množství oxidu uhličitého (důležitého skleníkového plynu) v zemské atmosféře

Základní pojmy

- ***Rekreační funkce***

les je prostor významný pro rekreaci

- ***Funkce "rezervoáru" biodiverzity***

lesy jsou útočištěm pro řadu volně žijících druhů živočichů a rostlin,

- ***Krajinotvorná funkce***

les je důležitý krajinný a estetický prvek

Systemizace funkcí (užitky z lesa, soukromé a veřejné statky) (Matějíček 2001, 2005)

Produkční	Ekologická				Sociální				Základní funkce
BP	ES	HV	EP		SR	ZH			Hlavní funkce
Bio-produkční	Ekologicko-stabilizační	Hydricko-vodohosp.	Edaficko-půdoochr.	Klimaticko-vzduchochr.	Sociálně-rekreační	Zdravotně-hygienická	Kulturně-naučná	Ostatní	
Dřevní	reprodukční(?)	Retenční	Protierozní	Filtrační	Rekreační	Léčebná	Krajinotvor.	Obranná	Dílčí funkce
Nedřevní		Retardační	Protideflační	Antiradiační	(myslivecká, turistická)		Estetická		
		Akumulační	Protisesuvná	Izolační			Meditační		
		Kondenzační	Protilavin.				Spirituální		
		Infiltrační							
		Detenční	Břehoochr.						
		Desukční							
	Vodoochranná					Přírodoochr.			
							Vědecká		
							Výchovná		
Trh	Neprochází trhem								
ENERGIE									
	BIODIVERZITA								
	PITNÁ VODA								
	OCHRANA PŮDY								
	POUTÁNÍ UHLÍKU								
	REKREACE								
	KRAJINA + VENKOV								

Definice (Vala 2011)

Lesnická politika patří mezi veřejné politiky a je tedy výsledkem jednání mezi zainteresovanými účastníky, aktéry. Artikuluje a agreguje potřeby a problémy lesnictví ve společnosti vytýčením cílů a způsobů jejich dosažení.

Definice (Vala 2011)

Lesnická politika jsou programy , které jsou výsledkem jednání zainteresovaných stran o udržení a zvelebením lesů a plným využitím jejich užitků ve prospěch vlastníků i společnosti

Ve smyslu této definice má lesnická politika vytyčeny cíle v různých dokumentech. Je přitom patrná pyramidová struktura cílů. Na vrcholu této pyramidy je zachování lesa pro budoucí generace. Na cíli zachovat les pro budoucí generace se současní aktéři lesnické politiky shodují i když tento cíl byl vytýčen minulými generacemi. V okamžiku, kdy se dnes začne diskutovat o tom jak má les pro příští generace vypadat, jaké užitky má budoucím generacím poskytovat tato shoda končí.

V této diskusi se přitom stále v různých obměnách objevuje problematika vyváženosti funkce produkce dříví a neprodukčních funkcí lesa. Od doby kdy se začalo hospodařit v lesích na vědeckých základech stojí funkce produkce dříví v popředí zájmu a všechny ostatní produkty a funkce jsou chápány jako vedlejší produkty sdružené s produkcí dřeva. Vlastníci lesa na vědeckých základech využívají les hospodářsky a investují do lesů s cílem dosažení dlouhodobé produkce dříví.

Dlouhodobost a trvalost produkce dříví jako princip lesnického hospodaření, vznikl také nepochybně z důvodů ekonomických. Lesníci sice používají pro získávání dřeva zažitý termín těžba, což vzniklo historicky kdy se les těžil jako kámen nebo uhlí, bez péče o obnovu. Lesníci tak od doby kdy v lese hospodaří sklízí (těžbou) výsledky svých nepřetržitých postupů obnovy lesních porostů. Takto obnovované obhospodařované lesy relativně splňují i společenské požadavky.

Lesníci si také uvědomují svoji zodpovědnost při obhospodařování lesů a že prioritní je zákonitost přírodních procesů v lese a jejich využití ve prospěch lesů a jejich vlastníků. Založení vysoce produktivních monokultur smrku a borovice byl naplněním vlastnického zadání ve spojení s lesnickou odborností. Opět lze říci, že v tehdejší době tyto porosty vyhovovaly požadavkům společnosti.

Abychom zdůraznily rozdíly v názorech na využití lesa jako přírodního obnovitelného zdroje, je nutné stručně charakterizovat kam vývoj dospěl, a jak různé jsou představy o lesích, které shodně všichni aktéři lesnické politiky chtějí zachovat pro budoucnost.

Současné hospodářské lesy

nejsou příliš stabilní a musí být proto udržovány a chráněny před rozpadem, případně za účelem oddálení rozpadu. To platí především pro jehličnaté monokultury ve 3. a 4. vegetačním stupni. Abiotické a biotické kalamity postihují zejména smrk starší od cca 50 až 60 let. Dnešní osvícený lesník plní vlastnické zadání zachování dostatečné produkce lesů a rizika eliminuje osvědčenými postupy. Přiměřeným nahrazováním jehličnatých dřevin odolnějšími listnáči, pěstebními postupy pro zvýšení produkce, stability a biodiverzity porostů, dále závorami a rozlukami. Má na paměti tři kritéria:

- Stabilita
- Produkce
- Biodiverzita

Ochrana lesa je tomuto hospodaření vlastní, jsou využívány růstové přírodní procesy a tudíž musí les jako ekosystém být chráněn. Les v tomto pojetí hospodářského využití není a ani nemůže být ponechán samovolnému vývoji. Může zde však být prováděn řízený rozvoj environmentálních služeb a to mnohdy bez zvýšených nákladů, pokud jsou náklady vyšší, je zde možnost úhrady těchto některých vícenákladů z veřejných rozpočtů.

Vlastníci plní environmentální požadavky málokdo má ale představu, jaké ekonomické důsledky to bude mít. Ano je tu představa že vyšší odolnosti a stabilita porostů sníží kalamitní ztráty. Jsou však vstupy adekvátní výstupům ? Nedostanou se v budoucnu vlastníci lesů za přičinění státu do pasti malé ekonomické výkonnosti vlivem nepřiměřeného podílu listnáčů ?

Prosím diskuse

Lesy s omezením hospodářského využití

Pokud environmentální požadavky omezovaly vlastníky lesů, tam kde obvykle nehosподаřili, v podstatě byly tyto požadavky akceptovány. Šlo většinou o nepřístupné lokality, kde vlastníci z důvodu nízké rentability buď nehosподаřili nebo velmi omezeně. Zcela jiná situace je, když se bezzásahovost případně řízená ochrana přírody dotýká lesů, s velkým produkčním potenciálem. To se týká velkoplošných území ale také ponechání početných menších ploch.

A nyní je třeba položit si otázku:

Společnost stojí před poměrně zásadním rozhodnutím při využívání lesních zdrojů:

Nutno zvážit a rozhodnout, v jakém rozsahu dále omezovat hospodářské využití lesních zdrojů. Zejména jaké ekonomické ztráty je stát ochoten obětovat. Samozřejmě je tu protihodnota v ochraně přírody. Finanční efekty v podobě ochrany přírody se však jen velmi obtížně vyčíslují, to souvisí s tím že ani měření naturálních efektů není bez problémů. Problémy tu nepochybně jsou. Ochrana jednoho významného druhu na úkor jiného významného druhu.

Je tu také nedořešena otázka udržení krajinného rázu, a socioekonomické dopady pro venkov.

Na druhé straně, právě v prostředí environmentálních požadavků se zcela zapomnělo na možnosti intenzifikace produkčních funkcí ?

Jsme si tak jisti dostatkem dřevní suroviny v budoucnu, kdy stoupne potřeba dříví pro energetické účely ?

Přizpůsobí se dřevařský průmysl vyššímu podílu listnáčů ?

Konflikt

(z lat. *confligó, conflictum*) je srážka či střet dvou nebo několika neslučitelných stanovisek či nesmiřitelných stran, které se nechtějí nebo nemohou dohodnout. Je to střetnutí dvou nebo víceryých, do určité míry se vylučujících nebo protichůdných snah, sil, potřeb, zájmů, citů, hodnot nebo tendencí.

Formy řešení konfliktů

- Objektivní řešení
- Přesvědčování
- Vyjednávání
- Rozšiřování zdrojů střetů zájmů

Objektivní řešení

Předpokládá shodu cílů, hledá se společné přijatelné řešení. Společné přijatelné řešení, se nalézá většinou na základě podrobnějších nebo novějších informací, které ulehčují aktérům rozhodnutí.

Přesvědčování

Zde jsou rozpory v cílech. Přesvědčováním se snaží aktéři dosáhnout shody na základě společně sdílených hodnot- cílů. Aktéři musí být připraveni přijímat ústupky. Důležitá je strategie přesvědčování aktérů.

Vyjednávání

Jsou rozpory v cílech, ale přesvědčování nevedlo k řešení. Zde již může docházet k taktizování, druhá strana konfliktu má být dovedena(donucena) aby upustila od části svých zájmů a cílů. Výsledkem může být výměna, kompromis, obchod- něco za něco.

Rozšiřování zdrojů střetů zájmů

Existují zase rozpory v cílech. Používá se široká škála prostředků na zvýšení šance prosazení svých zájmů a cílů. Tlak na veřejné mínění, vyhledávání spojenců, porušování pravidel, demonstrace aj.

Konflikt se rozšiřuje, výsledek je nejistý.

Oblasti lesnické politiky- okruhy konfliktů

- Podnikatelské cíle x veřejné zájmy
- Zachování lesů x odlesnění
- Lesní hospodářství x ochrana přírody
- Lesní hospodářství x myslivost

Podnikatelské cíle x veřejné zájmy

Představy vlastníků lesních pozemků o jejich využití a představy ostatních společenských skupin.

Vlastníci

maximální zisk- pro to však mají širokou škálu možností. V popředí je výnosové využití lesů závislé na produkci dřeva. Lze ale uvažovat o jiném využití od pastvy(V ČR vylučuje zákon) přes myslivost až k využití lesa majetku jako zástavy při získání úvěru

Ostatní skupiny

Očekávají od lesa splnění požadavků, které nejsou v souladu se zájmy vlastníka.

Zachování lesů x odlesnění

Zájem na zachování lesa je dán požadavky na dřevní surovinu a plnění mimoprodukčních funkcí lesa. Les v ČR neubývá.

U velkých měst – úbytek daný potřebou investiční výstavby z důvodů veřejného zájmu – konflikty o zachování lesa.

Obtížné řešení konfliktů dvou veřejných zájmů. Konflikt může být řešen pomocí stupnice priorit.

Lesní hospodářství x ochrana přírody

- Zalesňování nelesních půd
- Obhospodařování lesů

Zalesňování nelesních půd konflikty

Argumenty pro :

Hospodářské na základě ekonomické úvahy vlastníka

Environmentální- les je zpravidla ekologicky cennější část krajiny, než jiný druh volné plochy

Argumenty proti:

Environmentální-ochrana určitého nelesního biotopu.

Z pohledu rekreace- ztráta dosavadního charakteru- atraktivní výhled, domnělá či skutečné snížení atraktivity aj.

Obhospodařování lesů- konflikty

Stavba cest

Volba druhů dřevin

Provádění těžeb(holoseče)

Používání chemikálií

Používání mechanizace

Myslivost x lesní hospodářství

Lesy jsou ohroženy vnějšími a vnitřními příčinami

NLP – jako nástroj lesnické politiky

- NLP jsou strategické dokumenty vytvářené pro uplatnění principu trvale udržitelného obhospodařování lesů.
- NLP mají poskytovat plánovací rámec pro vymezení vlivů jiných sektorů na lesnickou politiku.
- NLP mají zvýšit povědomí o důležitosti lesů a zajistit spoluúčast zodpovědných resortů vlády a zájmových skupin na řešení problémů lesů a lesnictví.

- NLP mají vytvořit předpoklady k zajištění příslušných kapacit a mají se zaměřovat na sporné otázky, jejichž řešení je v kompetenci různých státních institucí.
- Lesní hospodářství je v rámci Evropy vnímáno jako součást rozvoje venkova a obsahuje
tři pilíře (skupiny funkcí lesů):

Tři pilíře :

- Skupina ekonomických funkcí lesů
- Skupina ekologických funkcí lesů
- Skupina sociálních funkcí lesů

Skupina ekonomických funkcí lesů:
strategickým cílem je dlouhodobé zlepšování konkurenceschopnosti lesního hospodářství a zvýšené využívání lesnických výrobků, zboží a služeb v životě společnosti.

Skupina ekologických funkcí lesů:

je charakterizována strategickým cílem uchování a zlepšení biologické rozmanitosti, integrity, zdraví a odolnosti lesních ekosystémů s ohledem na možný scénář globálních a krajinných změn či dlouhodobé zatížení lesů kyselou depozicí, nadměrným přísunem dusíku a dlouhodobých následků intenzivního lesnického hospodaření.

Skupina sociálních funkcí lesů:
strategickým cílem je přispět ke kvalitě života prostřednictvím zachování a zlepšení sociálních a kulturních rozměrů lesů a lesnictví.

- NLP I - od r. 2003
- (usnesení vlády č. 53 ze dne 13. ledna roku 2003)

- NLP II – od r. 2008-2013
- (usnesení vlády č. 1221 ze dne 1. října roku 2008)

Nejdůležitější pojmy a principy NLP

- Trvale udržitelné hospodaření
- Přírodě bližší postupy hospodaření
- Omezování administrativních zásahů státu na nevyhnutelné minimum.
- Podpora veřejných zájmů a při zvyšování odpovědnosti vlastníků lesů za jejich majetek.
- Diferencovaný přístup k lesům podle kategorie, velikosti a druhu vlastnictví

Stupnice příklonu k přírodě blízkému hospodaření byla ohraničena pojmy:

- **trvale udržitelné hospodaření**
- **přírodě bližší postupy hospodaření.**

	trvale udržitelné hospodaření	přírodě bližší postupy hospodaření
Holoseče	usměrňování rozsahu holosečí	vyloučení holosečí (výběr jednotlivých stromů – nikoliv výběrný způsob hospodaření)
struktura a dřevinná skladba	smíšené porosty s preferencí hospodářsky významných druhů	respektování potenciální přirozené vegetace (mírné zvýšení podílu hospodářsky atraktivní dřeviny)
introdukované dřeviny	introdukované druhy jsou přípustné	hospodaří se pouze s autochtonními dřevinami
HÚL –věk	časová úprava lesa – objektem zájmu je porost	věk není použitelný jako veličina úpravy lesa a hospodaření – objektem zájmu je strom
HÚL – těžby	podkladem pro plánování těžeb je zásoba porostu	podkladem pro plánování těžeb je celkový běžný přírůst a cílové dimenze stromů

Trvale udržitelné hospodaření v lesích je definováno jako správa a využívání lesů a lesní půdy takovým způsobem a v takovém rozsahu, které zachovávají jejich biodiverzitu, produkční schopnost a regenerační kapacitu, vitalitu a schopnost plnit v současnosti i v budoucnosti odpovídající ekologické, ekonomické a sociální funkce na místní, národní a globální úrovni a které tím nepoškozují ostatní ekosystémy.

S pojmem přírodě bližší postupy hospodaření souvisí uplatňování výběrných principů. Po mnohaletém uplatňování těchto principů se dospěje ke stadiu výběrného lesa, v němž je možné hospodařit výběrným způsobem.

Další pojmy a principy NLP

Les je hlavním nositelem biologické rozmanitosti s přesahem do volné krajiny. Její hodnota je závislá na míře přirozenosti a souvisí mimo jiné i s druhovou a prostorovou skladbou lesa.

Větší důraz na plnění sociální a ekologické funkce lesů prostřednictvím zákonných ustanovení bude kladen na lesy ve vlastnictví státu, případně obcí, včetně uplatnění přírodě bližších postupů hospodaření při zachování konkurenceschopnosti.

Formulovat objednávku státu vůči vlastníkům lesů a subjektům nakládajícím s lesy ve vlastnictví státu, která bude akcentovat dlouhodobé polyfunkční společenské požadavky založené na veřejném zájmu a řešit míru úhrady újmy diferencovaně podle jednotlivých druhů vlastnictví.

Pojmy les a lesní ekosystém jsou chápány jako synonyma.

Pilíř ekonomický

Pilíř ekologický

Pilíř sociální

Pilíř komunikace

- Klíčová akce 1: Zvýšit ekonomickou životaschopnost a konkurence-schopnost trvale udržitelného obhospodařování lesů
- Klíčová akce 2: Podpořit výzkum a technologický rozvoj s cílem zvýšit konkurence -schopnost lesnického sektoru
- Klíčová akce 3: Zlepšit zhodnocování a marketing lesních nedřevních užitků a služeb
- Klíčová akce 4: Propagovat a podporovat využívání lesní biomasy pro výrobu energií
- Klíčová akce 5: Podpořit spolupráci vlastníků lesů

- Klíčová akce 6: Snížit dopady očekávané globální klimatické změny a extrémních meteorologických jevů
- Klíčová akce 7: Zachování a zlepšení biologické rozmanitosti v lesích
- Klíčová akce 8: Rozvíjet monitoring lesů
- Klíčová akce 9: Zlepšení zdravotního stavu a ochrany lesů
- Klíčová akce 10: Snížit dopady starých i současných ekologických zátěží
- Klíčová akce 11: Dosažení vyváženého vztahu

- Klíčová akce 12: Podporovat zlepšení sociální situace pracovníků v LH
- Klíčová akce 13: Zvýšit přínos lesů a lesnictví (lesnického zboží, služeb) pro rozvoj venkova

- Klíčová akce 14: Zlepšit slabé postavení LH v rámci veřejné správy
- Klíčová akce 15: Zlepšit informovanost veřejnosti o skutečném stavu lesů a potřebách LH
- Klíčová akce 16: Řešit institucionální vztah státu k lesům a lesnímu hospodářství
- Klíčová akce 17: Lesy ve vlastnictví státu

Členění nástrojů lesnické politiky:

- Regulativní
- Ekonomické
- Informační

Regulativní(normativní)

- Klasický nástroj – spočívá ve vydávání právních norem, které mají tři znaky:
  - Zvláštní forma
  - Obecná závaznost
  - Možnost státního vynucení

Regulační lesnická opatření jsou obsažena:

**Zákon o lesích č.289/1995 Sb.
a ve vyhláškách Ministerstva
zemědělství, k jejichž vydání
bylo Mze zákonem zmocněno.**

Prvky právní normy:

- **Hypotéza:**

stanoví podmínky, za nichž se pravidlo chování uskuteční.

- **Dispozice:**

je vlastní pravidlo chování.

- **Sankce :**

Není-li dodrženo pravidlo chování následuje postih, stanovený v **sankci**.

Právní normy které obsahují všechny prvky jsou vyjímkou:

- **Chybí hypotéza:**

právní norma nepodmíněná (protipólem je právní norma podmíněná)

- **Chybí sankce :**

Právní norma imperfektní (protipólem je norma perfektní)

Přítomnost nebo nepřítomnost jednotlivých skladebných prvků právních norem může být různým způsobem zkombinována. Pro trestní právo je např. typické splynutí hypotézy a dispozice.

To lze dokumentovat na § 178a, odst. 1, trestního zákona upravující skutkovou podstatu trestného činu pytláctví: „Kdo neoprávněně loví zvěř nebo ryby, nebo ukryje, na sebe nebo jiného převede, nebo přechovává zvěř nebo ryby neoprávněně ulovené, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem nebo zákazem činnosti nebo propadnutím věci“.

- Státní správa lesů
  - Úsek státní činnosti (státní moci výkonné)-
dříve lesní dohledací služba nebo státní péče
o lesy
  - Soustava správních orgánů která zahrnuje
tyto činnosti
    - řídicí- koncepce, lesnická politika
    - rozhodovací-vydání správních a jiných aktů
    - dozorčí- dohled, kontrola

- Státní správa lesů vykonávají
  - obecní úřady obcí s rozšířenou působností,
  - kraje,
  - ministerstvo.
- Státní správu tyto orgány vykonávají u všech vlastníků lesů- tedy i u státních.

- Státní správa lesů je jinak řešena ve vojenských lesích
  - Ministerstvo obrany
  - vojenský lesní úřad
- Státní správa lesů je jinak řešena v lesích národních parků
  - zvláštním předpisem, zákon.č. 114/1992 Sb.

Ekonomické nástroje

Jde o využití ekonomických procesů:

- **Principů trhu**
- **Podpor hospodaření**
- **Daní**

Uplatnění tržních principů :
vztahy mezi vlastníky lesů a ostatními aktéry jsou řízeny volnou směnou lesních statků na základě všeobecných pravidel lesního hospodářství. To je splněno především u dřeva jako komodity trhu.

Jde o soubor pravidel a zvyklostí v oblasti pravidel koupě a prodeje dříví.

- Pojmem **dotace** se v ekonomii rozumí peněžitý dar nebo daru podobná peněžitá úhrada ze strany státu (zpravidla vlády nebo zákonodárného sboru) nebo územněsprávního celku (v Česku kraj, obec nebo městská část) nějakému subjektu v zájmu snížení ceny určitého statku, jehož poskytování je ve „veřejném

“. V některých oborech, například u veřejné osobní dopravy, se dotace provádějí formou úhrady prokazatelné ztráty, případně zákonem definovaného přiměřeného zisku.

Často bývá poskytnutí dotace vázáno na jistou míru vlastní spoluúčasti příjemce (například dotace tvoří určitý procentní podíl z částky vynaložené příjemcem dotace).

Pod pojmem dotace se také může chápat pomoc od soukromého subjektu, potom je ale ovšem vhodnější užít termín charita či sponzorský dar.

Pojem dotovaná cena se někdy používá i v souvislosti se spotřebitelskými cenami různých produktů - často takových, které samy o sobě nejsou použitelné bez dalšího smluvního vztahu s poskytovatelem služby, kterou daný produkt umožňuje využívat (mobilní telefony, modemy). Jiným označením takového typu dotace je subvence.

Dotace se chápe obvykle jako opak daně, ačkoli někdy může být udělena ve formě snížených daní. Tyto formy dotací se obecně nazývají daňové úlevy nebo daňové prázdny. Pokud jde o jinou, než státní dotaci, tak jde zřejmě o opak zisku

Lesnická
a dřevařská
fakulta

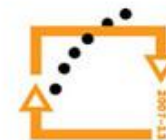
15. 9. 2012, Brno

Připravil: Ing. Vlastimil Vala, CSc.

Lesnická politika

Inovace předmětu
ZS 2012/2013

Mendelova
univerzita
v Brně

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a Státním rozpočtem ČR InoBio –
CZ.1.07/2.2.00/28.0018